

การพัฒนาระบบการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริม คุณธรรม
จริยธรรม สำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
An Active Learning Based Social Studies Development System
For Propagating Ethical Students in Higher Education

¹พระวิทยา ขนชัยภูมิ Phra Witthaya Khonchaiyaphum

²พระวิเทศพรหมคุณ PhraWidesbrommakun

³สุวัณณ รักษ์ขันโท Suwatsan Rakkanto

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2,3}Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: Wittamcu1990@hotmail.com

Received November 15, 2024; Revised December 30, 2024; Accepted: December 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาระบบการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุก 2) ออกแบบระบบการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุก 3) ทดลองใช้ระบบการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุก และ 4) ประเมินระบบการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มประชากรตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครู ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัทธิราชภัฏธนบุรี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพและความต้องการการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยภาพรวมนักศึกษามีสภาพและความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.63) และอยู่ในระดับมากทุกรายการประเมิน 2. ผู้วิจัยได้ออกแบบระบบการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย 1) หลักการของระบบ 2) วัตถุประสงค์ของระบบ 3) กระบวนการ (Process) 4) ผลผลิต (Product) 5) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) 3. ผลการประเมินระบบการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย 7 จำนวน 48 ข้อ คิดเป็นร้อยละของจำนวนข้อที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่พิจารณาก่อนทดลองใช้อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ หลังจากการทดลองใช้ระบบ อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก และ 4. ผลการรับรองระบบการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.56)

คำสำคัญ: ระบบการเรียนรู้การสอน; สังคมศึกษาเชิงรุก; คุณธรรม จริยธรรม

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the conditions and needs for developing a proactive social studies teaching and learning system, 2) to design a proactive social studies teaching and learning system, 3) to try out a proactive social studies teaching and learning system, and 4) To proactively evaluate the social studies teaching system to promote morality and ethics for students in higher education institutions. This research was used as research and development (Research and Development: R&D). The sample population was 30 third-year undergraduate students in the field of Social Studies, Faculty of Education, Thonburi Rajabhat University. The research instrument was a morality promotion questionnaire. Ethics for students Statistics used in the research are percentages, averages, and standard deviations. The research results found that: 1. Conditions and needs for proactive social studies teaching to promote morality and ethics for students in higher education institutions. Overall, students' conditions and needs are at a high level ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.63) and are at a high level in every assessment. 2. The researcher has designed a proactive social studies teaching system to promote morality and ethics, consisting of 1) principles of the system, 2) objectives of the system, 3) process, 4) Product, 5) feedback. 3. Results of the evaluation of the proactive social studies teaching system to promote morality and ethics, consisting of 7 items, 48 items, calculated as a percentage of the number of items that meet the criteria considered before trial and are of fair quality. After trying out the system It is at a very good quality level. and 4. Results of certification of the proactive social studies teaching system to promote morality. Ethics for students in higher education institutions is at the highest level ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= .56).

Keywords: Teaching system; Active social studies; Morality and ethics

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งการติดต่อสื่อสารในโลกออนไลน์เกิดจากปัจจัยต่างๆ อันมีผลกระทบต่อสังคมไทย ได้แก่ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามวิวัฒนาการต่างๆ ในช่วงปัจจุบันอย่างก้าวกระโดดและปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อแรงผลักดัน คือ การพัฒนาด้านจิตใจเป็นการส่งเสริมในการบริหารจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ส่งผลต่อการศึกษายุคปัจจุบันประกอบกับในศตวรรษที่ 21 หลายประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในชาติให้มีศักยภาพในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีสมรรถนะสำคัญต่อความสามารถด้านการคิด

วิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านความคิดสร้างสรรค์เพราะเป็นทักษะขั้นสูงสามารถช่วยให้มนุษย์มีความสุขสมบูรณ์มากขึ้นในทุกๆด้าน ดังจะเห็นได้ว่าประเทศที่พัฒนาทั้งหลายแล้วประชาชนจะมีความกล้าคิด มีจินตนาการ จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ขึ้นมาได้ (อารี พันธมณี, 2540) สังคมที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจและจิตใจ ตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเกิดจากทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยผ่านทักษะกระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ในปัจจุบันนี้การมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นเทคนิคที่อธิบายถึงการเรียนรู้ของมนุษย์มีความเหมาะสมกับเหตุผลบนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์และในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์จะนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเน้นการพัฒนาคนในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์สมบูรณ์ให้มีบทบาทในการแสดงความทัศนคติต่อการพัฒนาด้วยระบบคือการแสดงออกเคลื่อนไหวทางกาย และทางวาจา ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมสร้างพลังปัญญาชนของแผ่นดิน พัฒนาพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน มีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรมสำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547) ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม มีทักษะสารสนเทศ การรู้เท่าทันโลกและเทคโนโลยี มีทักษะการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม บูรณาการองค์ความรู้ศาสตร์ต่างๆเพื่อการเรียนรู้ การทำงาน และการดำรงชีวิตอย่างสันติสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจ (มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2566)

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ ทำงานร่วมกับผู้อื่นเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมทั้งการประยุกต์ใช้จรรยาบรรณในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม และให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 ที่กล่าวถึง ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล 2) ทักษะ หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความแคล่วคล่อง ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนตนและพัฒนา

สังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล 3) จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคล ที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้ง ต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น 4) ลักษณะบุคคล หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยและค่านิยมที่สะท้อน คุณลักษณะเฉพาะศาสตร์วิชาชีพและสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จาก หลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) และแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนยังเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ สามารถสร้างประสบการณ์ที่ หลากหลาย และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนถือว่าเป็นการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศนำไปสู่การพัฒนาทั้งทักษะการคิด การแก้ปัญหา การ ใช้เทคโนโลยี ร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตและสังคม

สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการ กระบวนการเรียนการสอนให้บัณฑิตมีคุณภาพ มีปัญญาความสามารถในการดำเนินชีวิต การ จัดเตรียมวางแผนในการเรียนอย่างเป็นขั้นตอน วางกรอบแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนการสอนที่ครอบคลุมถึงกระบวนการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทุกกลุ่มพร้อมทั้งมี การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต การบริหาร หลักสูตรให้มีการเสริมพลังบวกให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในปัจจุบัน ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพและความพร้อมของ บัณฑิตนั้นคุณธรรม จริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา เนื่องจากคุณธรรมส่วนใหญ่ยอมรับว่าดีงามซึ่งส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์และความดีงาม แท้จริงต่อสังคม (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2550) การประพฤติตนตามศีลธรรมอันดีและ ยึดหลักจริยธรรมความถูกต้องและความดีงาม รวมถึงบุคคลทำให้เกิดความชื่นชมยินดีมีจิตใจที่เต็ม เปี่ยมไปด้วยความสุข การที่ได้ให้ความรัก ความเมตตา ความเข้าใจในคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่แท้ เป็นที่ยอมรับตรงกันทุกชาติ (อินตา ศิริวรรณ, 2548) สิ่งที่ยังประพฤติปฏิบัติมีการประพฤติที่ดีงาม ต้องประสงค์ของสังคมเป็นหลักหรือกรอบที่ทุกคนกำหนดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสังคมเพื่อให้ เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสงบสุขร่มเย็นเป็นสุข เกิดความรักความสามัคคี เกิดความอบอุ่นมั่นคง และปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ศีลธรรม กฎหมาย ธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ดังนั้น จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติหลักการดำเนินชีวิต เมื่อถือตามหลักพระพุทธศาสนา มรรคหรือมีสมาธิปฏิบัติ คือ ระบบจริยธรรม ระบบความ ประพฤติจริยสัมพันธ์กับความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือกฎธรรมชาติเป็นการนำเอาความรู้ที่มีอยู่ ตามธรรมชาติแห่งเหตุปัจจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง (พระพรหมคุณาภรณ์, 2558) เพราะ เมื่อใดคนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมจะส่งผลต่อจิตใจที่ดี และมีความสุข มีความดี และมีประโยชน์ ต่อสังคม

จากผลการศึกษาเอกสารต่างๆเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการการเรียนรู้สังคมศึกษาใน ปัจจุบัน ต้องปรับบทบาทในการจัดการเรียนรู้ความสามารถในทักษะการเรียนรู้สามารถเสริมสร้าง ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สามารถมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของนักศึกษาในการเรียนรู้จะต้องจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้กระบวนการคิดใช้ทักษะเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเองที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงและการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกันด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นพัฒนาและเสริมพลังบวก (Development and empowerment) และกระบวนการพัฒนาปัญญา (Cognitive-behavioral Learning) ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมประสบการณ์และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- 2) เพื่อออกแบบระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- 3) เพื่อทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- 4) เพื่อประเมินระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย 1) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านจริยธรรม 2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา 3) แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ มีประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 คณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 911 คน โดยกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ R.V. Krejcie & D.W. Morgan (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 263 คน ด้วยการแจกแบบสอบถาม

1.2 วิจัยเชิงคุณภาพ (In-depth Interview) 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 รูป/คน 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมในการ

พัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 11 รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) การทดลองการวัดประสิทธิผลของระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา คือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2567 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยคัดเลือกแบบอย่างง่าย การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 7 รูป/คน เป็นการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษารวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์และรับรองระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างมีลักษณะข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ

2.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีลักษณะของข้อคำถามที่เป็นปลายเปิด

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการประเมินระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research = R1) เกี่ยวกับสภาพและความต้องการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยศึกษาสภาพและความต้องการของนักศึกษาโดยสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 263 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม นำมาสังเคราะห์สรุปรวมเป็นความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมมีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบระบบ (Development = D1) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิผล โดยเริ่มตั้งแต่การออกแบบและพัฒนาโครงสร้างระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อภิปรายโครง

ร่างระบบด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 4 รูป/คน (2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 3 รูป/คน (3) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการสอน จำนวน 3 รูป/คน (4) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัย จำนวน 1 รูป/คน จำนวน 11 รูป/คน จากนั้นดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาระบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจึงนำโครงร่างระบบ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert พร้อมนำเครื่องมือประเมินประสิทธิผลให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดียวกันประเมิน โดยใช้รูปแบบประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็น IOC (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากนั้นดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และจัดทำเป็นพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลที่สมบูรณ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้ (Research = R2) ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ตามรูปแบบการวิจัยแบบก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Design) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (The One-Shot Case Study)

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผล (Development = D2) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยจัดทำรายงานวิจัยและบทความวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 พบว่า สภาพและความต้องการการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยภาพรวม ดังในตารางที่ 1

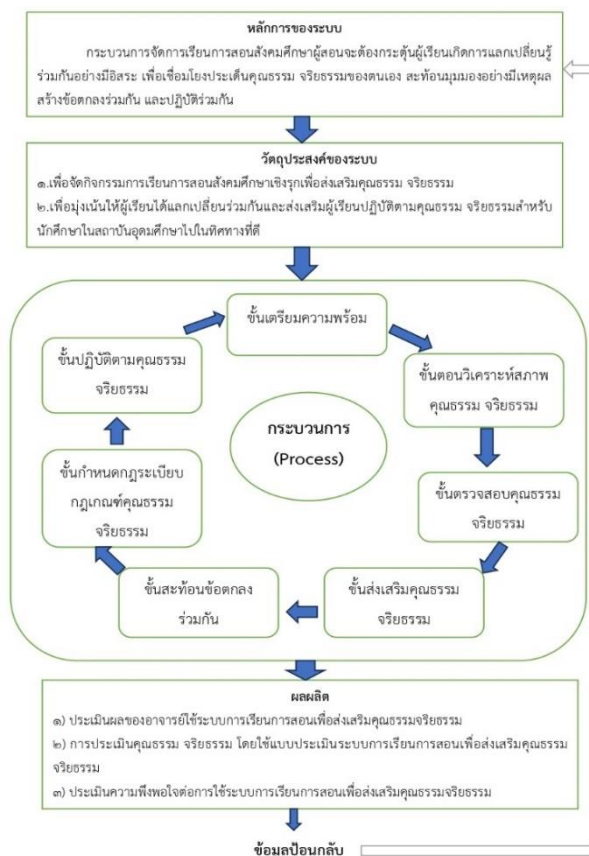
ตารางที่ 1 ผลของสภาพและความต้องการการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยภาพรวม

ที่	รายงาน	ความคิดเห็น		ระดับ
		$\bar{x}$	S.D	
1	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	4.20	0.63	มาก
2	ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และความรับผิดชอบ	4.23	0.62	มาก
3	ด้านเคารพสิทธิ และกฎเกณฑ์ของสังคม มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	4.22	0.64	มาก
4	ด้านจรรยาบรรณทางวิชาการและและประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	4.26	0.63	มาก
รวม		4.23	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพและความต้องการการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยภาพรวมนักศึกษามีสภาพและความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.63) โดยภาพรวมนักศึกษามีสภาพและความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อยด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และความรับผิดชอบ ด้านจรรยาบรรณทางวิชาการและและประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ด้านเคารพสิทธิ และกฎเกณฑ์ของสังคม มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า กระบวนการเรียนการสอนที่เป็นขั้นตอนชัดเจน ปฏิบัติงานได้จริง ประกอบกับเอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) ตัวป้อน (Input) หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ของระบบ 2) กระบวนการ (Process) หมายถึง การจัดการกระทำกับองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้เกิดผลผลิตตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 3) ผลผลิต (Product) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางของระบบ 4) การควบคุม (Control) หมายถึง วิธีการที่ใช้เพื่อตรวจสอบกระบวนการให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวป้อน กระบวนการ ผลผลิต 5) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

จากวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 พบว่า ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ดังที่ปรากฏในภาพที่ 1

ภาพที่ 1. ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

จากวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 พบว่า ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา

ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา	ก่อนการทดลองใช้	หลังการทดลองใช้
1.ขั้นเตรียมความพร้อมคุณธรรม จริยธรรม	3.42	4.44
2.ขั้นตอนวิเคราะห์สภาพคุณธรรม จริยธรรม	3.34	4.43
3.ด้านตรวจสอบคุณธรรม จริยธรรม	3.33	4.38
4.ขั้นส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	3.46	4.46
5.ขั้นสะท้อนข้อตกลงร่วมกัน	3.35	4.52
6.ขั้นกำหนดกฎระเบียบกฎเกณฑ์คุณธรรม จริยธรรม	3.39	4.43
7.ขั้นปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรม	3.29	4.59
รวม	3.38	4.43

จากตารางที่ 2 ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา พบว่า มีคะแนนหลังการทดลองระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา ($\bar{X} = 4.43$) สูงกว่าก่อนการสร้างระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา ($\bar{X} = 3.38$)

จากวัตถุประสงค์ ข้อที่ 4 พบว่า ผลการรับรองระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการรับรองระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	หลักการของระบบ	4.57	0.53	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์ของระบบ	4.56	0.56	มากที่สุด
3	กระบวนการ (Process)	4.57	0.53	มากที่สุด
4	ผลผลิต (Product)	4.59	0.57	มากที่สุด
5	ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	4.60	0.61	มากที่สุด
	รวม	4.57	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการรับรองระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.)56

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีประเด็นอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพและความต้องการการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยภาพรวมนักศึกษามีสภาพและความต้องการอยู่ในระดับทั้งนี้เพราะว่า นักศึกษาจะเริ่มต้นจากพฤติกรรมที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และความรับผิดชอบ จรรยาบรรณทางวิชาการและและประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เคารพสิทธิ และกฎเกณฑ์ของสังคม มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และการมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ สอดคล้องกับวัชรา เล่าเรียนดี กล่าวว่า การดำเนินการสอนให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จซึ่งจะอยู่ในรูปของกระบวนการเช่นเดียวกับวิธีสอนต่างกันเฉพาะที่รูปแบบการสอนอาจจะมียุทธวิธีการสอนและเทคนิคการสอนปรากฏอยู่ด้วย (วัชรา เล่าเรียนดี, 2553) สอดคล้องกับทิตนา แหมมณี กล่าวว่า สภาพหรือลักษณะของการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธี สอนและเทคนิคการสอนต่างๆ เข้าไปช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ (ทิตนา แหมมณี, 2555)

2) ผลการพัฒนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า การระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยมีองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นขั้นตอนชัดเจน ปฏิบัติงานได้จริงประกอบกับเอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) หลักการของระบบ 2) วัตถุประสงค์ของระบบ 3) กระบวนการ 4) ผลผลิต 5) ข้อมูลป้อนกลับ ทั้งนี้เพราะว่า กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดพฤติกรรมการสร้างความรู้ทุกเวลายังส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมขึ้นด้วย ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนวิเคราะห์สภาพคุณธรรม จริยธรรม 3) ขั้นตรวจสอบคุณธรรม จริยธรรม 4) ขั้นส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม 5) ขั้นสะท้อนข้อตกลงร่วมกัน 6) ขั้นกำหนดกฎระเบียบกฎเกณฑ์คุณธรรม จริยธรรม และ 7) ขั้นปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับทิตนา แหมมณี กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้ 1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักในรูปแบบการสอนนั้น 2) การบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้อง กับหลักที่ยึดถือ และ 3) มีการจัดระบบ คือ การจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ 4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะ ช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ทิตนา แหมมณี, 2555)

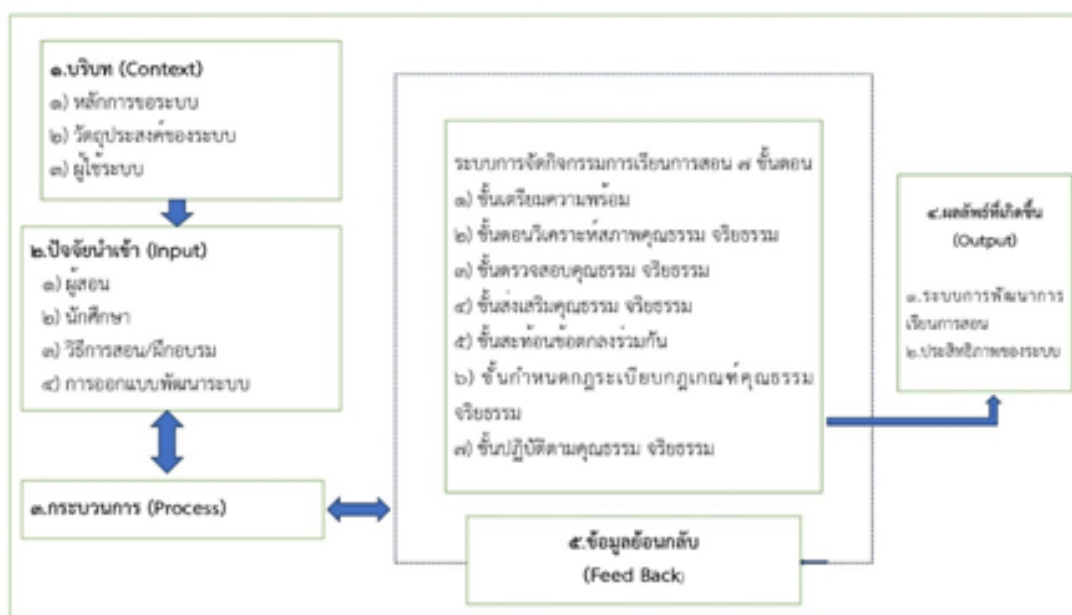
3.ผลการนำรูปแบบไปใช้ในทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา คือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชา

สังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2567 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีในครั้งนี้เป็นการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและระบบ และดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษาในรูปแบบที่เป็นลักษณะของการทดลองใช้นวัตกรรมที่สร้างขึ้น ซึ่งผลการประเมินระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา ประกอบด้วย 7 จำนวน 48 ข้อ คิดเป็นร้อยละของจำนวนข้อที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่พิจารณา ก่อนทดลองใช้ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ หลังจากการทดลองใช้ระบบ อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก

4. ผลการประเมินและรับรองระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการประเมิน

องค์ความรู้ใหม่

วิจัยเรื่องระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยผ่านการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยดังในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุก

บทสรุป

การวิจัยระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นขั้นตอนชัดเจน ปฏิบัติงานได้จริง ประกอบกับเอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) หลักการของระบบ 2) วัตถุประสงค์ของระบบ 3) กระบวนการ (Process) 4) ผลผลิต (Product) 5) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักศึกษาให้เกิด

ความรู้ความเข้าใจและเกิดพฤติกรรมการสร้างความรู้ทุกเวลายังส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมขึ้นด้วย ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) มหาวิทยาลัยราชภัฏควนนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญ

2) อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏควนนาระบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อบูรณาการในรายวิชาเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรรวบรวมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2) ควรมีการออกแบบหลักสูตรเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเชิงรุกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2551). *จริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิศนา ขัมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์. (2549). *ระเบียบวิธีการวิจัยสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2558). *หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการครูสุภาพเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ*. กรุงเทพมหานคร: พี. เอ. ลิฟวิ่ง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2566). *หมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). *การนิเทศการสอนสาขาหลักสูตรและการนิเทศ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). *พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). 8 คุณธรรมพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อารี พันธมณี. (2540). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ตันอ้อแกรมมี.

อินตา ศิริวรรณ. (2558). พื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุตรไพศาล.

